«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ΄ 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς΄ 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΓ΄. Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Μαΐου 1936 Ἀριθ. 1238

ΟΔΗΓΟΣ Η ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ

Ἀποκρίνου εἰς τὸν ἄφρονα «ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' ἑαυτῷ», λέγει ὁ θεόπνευστος Σολομῶν. Μὴ ξεχάνῃς ὅμως ποτέ, ὅτι τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποκρίνεσαι, εἶνε ἄφρον. Καὶ μὴ λησμονῇς λοιπόν, ὅτι ἰσχύει ὡς πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ ἄλλη τοῦ Σολομῶντος προτροπή, ἡ ὁποία σοῦ συνιστᾷ τὸ «μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι».

Μὲ ἄλλας λέξεις ἐὰν τώρα ἐπιβάλλεται νὰ δώσῃς ἀπάντησιν εἰς τὸν ἄφρονα, ἠμπορεῖ ἐκεῖνος, ὅταν τοῦ ἀπαντήσῃς, νὰ σοῦ ἀποκριθῇ οὕτω πως, ὥστε νὰ ἐπιβάλλεται μετ' ὀλίγον εἰς σὲ ὡς καθῆκον ἡ σιγή.

Πρόσεξε. Θὰ ὁμιλήσῃς ὅταν πρέπῃ. Ἀλλὰ καὶ θὰ σιγήσῃς, ὅταν πρέπῃ. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ζητεῖς μὲν ἴσως νὰ περιμαζεύσῃς τὸ στόμα τοῦ ἄφρονος καὶ τοῦ ἀποκρίνεσαι μὲ τὸν σκοπὸν «ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' ἑαυτῷ», κινδυνεύεις ὅμως καὶ σὺ νὰ ἐμπέσῃς εἰς τὴν παγίδα, ἡ ὁποία θὰ σὲ ἐξομοιώσῃ πλήρως πρὸς αὐτὸν καὶ θὰ ἀποδείξῃ καὶ σὲ ἄφρονα.

Θέλεις νὰ σοῦ ὁμιλήσωμεν συγκεκριμένως καὶ δι' ὡρισμένων περιστατικῶν; Ἀποκρίνεσαι εἰς τὸν ἄφρονα, διότι συκοφαντεῖ τὸν ἀθῶον καὶ διασύρει τὴν ὑπόληψιν λευκῆς τινος ὑπάρξεως. Ἀλλ' ἕνας συκοφάντης κατὰ τί θὰ δυσκολευθῇ νὰ στραφῇ καὶ ἐναντίον σου καὶ νὰ ἐξεμέσῃ καὶ κατὰ σοῦ ὅσα προφθάσῃ; Πρόσεξε τότε· ἀρχίζει ἀμέσως διὰ σὲ ἡ ὑποχρέωσις, τὴν ὁποίαν σοῦ ἐπιβάλλει τὸ πρῶτον παράγγελμα τοῦ Σολομῶντος. Κλεῖσε λοιπὸν τὸ στόμα σου καὶ μὴ ἀποκρίνου. Εἰς πᾶσαν ὕβριν του μόνη κατάλληλος καὶ ἐπαρκὴς ἀπάντησις ἂς εἶνε ἡ σιωπή σου. Εἰς πᾶσαν δὲ συκοφαντίαν του ἀποκρίθητι σεμνῶς, μετρημένως, ἀπαθῶς καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν συντόμως. Δὲν ἐννοεῖς λοιπόν, ὅτι ἐὰν συμπαρασυρθῇς καὶ σὺ εἰς ὕβρεις ἢ οἱουσδήποτε λόγους ἀτόπους, θὰ ἐξομοιωθῇς πρὸς αὐτόν;

Ἀποκρίνεσαι εἰς τὸν ἄφρονα, διότι ὑποστηρίζει τὴν πλάνην καὶ ἐπιχειρηματολογεῖ κατὰ τῆς ἀληθείας. Ἡ ὑπεράσπισις τῆς ἀληθείας δὲν ἔχει ἀνάγκην κραυγῶν. Οὔτε συντρέχει περίπτωσίς τις, ὅπως καταλήξητε εἰς φιλονεικίαν. Εἶνε τόσον ἰσχυρὰ καὶ τόσον φωτεινὴ ἡ ἀλήθεια καθ' ἑαυτήν, ὥστε φθάνει μόνον νὰ τὴν παρουσιάσῃς σαφῆ καὶ διαυγῆ, διὰ νὰ καταισχυνθῶσιν ἀμέσως οἱ ἐχθροί της. Μὴ τὴν συσκοτίζῃς λοιπὸν μὲ τὰς παραφοράς σου, μὲ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ φανατισμοῦ σου, μὲ τὰς ἐξάψεις σου. Ἴσως ἐκεῖνος σὲ εἰρωνευθῇ. Ἀπάντησε εἰς τὰς εἰρωνείας του μὲ τὸ γλυκὺ μειδίαμα μιᾶς σιωπῆς ἀπαθοῦς καὶ ἠρέμου. Ἴσως ἐκεῖνος σὲ θίξῃ προσωπικῶς. Παράτρεξε ὁλοτελῶς τὰς κατὰ τοῦ προσώπου σου ἐπιθέσεις. «Μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι». Ἴσως ἐκεῖνος ἐκδηλώσῃ ἀνυπομονησίαν καὶ πεισμονήν. Ἄφησέ τον. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀτάκτους ἐκδηλώσεις ἀπάντησον διὰ τῆς σιγῆς. Ἡ ψυχραιμία σου, ἡ σεμνή σου συμπεριφορά, οἱ μετρημένοι λόγοι σου θ' ἀποτελέσουν τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα, ἐξ ὅσων θὰ προβάλῃς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. Ἀσφαλῶς. Τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ ἐπόμενον εἶνε νὰ προκαλέσῃ ἐντύπωσιν καὶ εἰς ἐκεῖνον. Ὡρισμένως δέ, ἐὰν μένουν ἔστω καὶ ἴχνη τινὰ καλῆς πίστεως εἰς τὸ βάθος του, θὰ τὸν προδιαθέσῃ εὐμενῶς διὰ νὰ προσέξῃ τὰ ὅσα τοῦ λέγεις εἰς ἀναίρεσιν τῶν ἰσχυρισμῶν του. Καὶ διατί τότε θὰ καταστῇ ἀδύνατον διὰ νὰ μεταπεισθῇ καὶ αὐτός;.....

Ὤ! ἀναγνῶστά μου. Αἱ περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀποκριθῇς, εἶνε πολὺ πλησίον πρὸς τὰς περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπιβάλλεται νὰ σιωπήσῃς. Δὲν χωρίζονται αὗται οὔτε δι' ἀποστάσεως μιᾶς σπιθαμῆς. Πολλάκις συνυφαίνονται μεταξύ των καὶ διαδέχονται αὗται ἐκείνας σχεδὸν κατὰ τὰς αὐτὰς στιγμάς. Καὶ ἐνῷ τώρα ἡ διάκρισις ἐπιβάλλει νὰ ὁμιλήσῃς, σχεδὸν κατὰ τὴν ἰδίαν στιγμὴν προκύπτει περίπτωσις σιγῆς καὶ ἡ διάκρισις σοῦ ἐπιβάλλει νὰ σιωπήσῃς. Ἰδοὺ διατί καὶ ὁ σοφὸς Σολομῶν εἰς τὴν προτροπήν του πρὸς σιγὴν συνέδεσε καὶ τὴν προτροπήν του πρὸς ἀπόκρισιν. Καὶ ἐνῷ ἐτόνισε ρητῶς, «μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος γένῃ αὐτῷ», προσέθεσεν εὐθὺς ἀμέσως ὡς συνέχειαν τοῦ παραγγέλματος τούτου, «ἀλλ' ἀποκρίνου ἄφρονι κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ' ἑαυτῷ».

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΜΟΡΦΑΙ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

γ) Ἡ θεωρία αὕτη ἐν σχέσει πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας.

3. Δὲν ἀντιτίθεται πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγιοῦς φιλοσοφίας. Ἀλλ' οὔτε καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγιοῦς φιλοσοφίας θὰ ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ ὁπωσδήποτε συγκρουομένη, διότι καθὼς ἐρωτᾷ ἀποκρινόμενος ἅμα ὁ de Sinéty: «Τί μᾶς λέγει ἡ φιλοσοφία; ὅτι ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ζῶντος ὄντος καὶ τῆς νεκρᾶς ὕλης, μεταξὺ τοῦ ζώου τοῦ πεπροικισμένου μετ' αἰσθητικότητος καὶ τοῦ φυτοῦ, ὅπερ στερεῖται ταύτης, μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἔχοντος διάνοιαν καὶ τοῦ κτήνους, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει παρὰ μόνον τὴν γνῶσιν τῶν αἰσθήσεων. Αἱ διαφοραὶ δ' αὗται ἀποτελοῦσιν ἰσάριθμα ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα διὰ τὴν ἐξέλιξιν, διότι ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος ἀπαιτεῖ, ἵνα τὸ μεῖζον μὴ προέρχηται ἐκ τοῦ ἐλάσσονος. Ἐὰν τελειότης τις δὲν ἐμπεριλαμβάνεται ἀρχικῶς, δυνάμει ἢ καθ' ὑπεροχήν, εἰς ὅν τι, δὲν θὰ δυνηθῇ τοῦτο νὰ δώσῃ αὐτὴν εἰς ἄλλο τι. Κατὰ τὰς ἀρχὰς ταύτας θὰ ἀπορριφθῇ ὡς ἀπαράδεκτος ἡ ἑνιστικὴ ἢ μονιστικὴ ἐξελιξιαρχία, ἡ θέτουσα ὡς ἀρχὴν τῆς ζωῆς τὴν αὐτόματον γένεσιν. Ὡσαύτως δέον ν' ἀπορριφθῇ ἡ θεωρία τῆς μονοφυλετικῆς μεταμορφώσεως ἢ μεταμείψεως, ἥτις ὑποστηρίζει ὅτι πάντα τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ κατάγονται ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχικοῦ καὶ ἐκτάκτως ἁπλοῦ τύπου. Ἐπὶ πλέον πρέπει ν' ἀπορριφθῇ καὶ ἡ ἀνθρωπολογικὴ μετάμειψις, ἡ θεωροῦσα τὸν ἄνθρωπον ὁλόκληρον ὡς αὐτόματον προϊὸν τῆς παγκοσμίου ἐξελίξεως. Τεθέντων τῶν ὁρίων τούτων ἀπομένει εὐρὺ πεδίον διὰ τὰς ὑποθέσεις, αἵτινες δύνανται νὰ γίνωσι δεκταί. Προοδευτικὴ μετάμειψις πολυφυλετική, θέτουσα ὡς ἀρχὴν τῶν μεγάλων διαιρέσεων τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωϊκοῦ κόσμου ἀρχικούς τινας τύπους στοιχειωδεστάτους, δὲν φαίνεται καθ' ἑαυτὴν ἀπολύτως ἀδύνατος. Διατί ὁ Δημιουργὸς τῆς φύσεως δὲν θὰ ἔδιδεν, ἐν σπέρματι καὶ δυνάμει, εἰς τὰς πρώτας ταύτας μορφὰς τὰς τελειότητας, αἵτινες ἔμελλον νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους των; Δὲν βλέπομεν σήμερον ἁπλοῦν μονοκύτταρον ὠάριον νὰ δίδῃ τὴν γέννησιν εἰς ὀργανισμὸν πολυπλοκώτατον;»(1)

Οὕτω οἱ ὀπαδοὶ τῆς μεμετριασμένης ἐξελίξεως ζητοῦσι ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι ἡ ἐξέλιξις, ὅπως οὗτοι ἀντιλαμβάνονται ταύτην, δὲν ἀντιτίθεται οὔτε πρὸς τὴν περὶ παντοδυναμίας καὶ πανσοφίας τοῦ Θεοῦ ὀρθὴν ἀντίληψιν, οὔτε πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραφῆς, οὔτε πρὸς τὸ χριστιανικὸν δόγμα καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, ἀλλ' οὔτε καὶ πρὸς τὰς ἀξιώσεις τοῦ ὑγιῶς φιλοσοφοῦντος ἀνθρωπίνου νοῦ.

1) Études 1911, τόμ. II σελ. 671 καὶ ἑξῆς.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Η ΜΕΣΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ

Ὁ Μωϋσῆς, ἀφοῦ ὡμίλησε καὶ μὲ τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ τοὺς ἔκαμε γνωστά, τὰ ὅσα ὁ Θεὸς τοῦ ἐφανέρωσεν εἰς τὴν σκηνήν, ἐπιστρέφει τώρα πάλιν εἰς αὐτήν, γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν συνομιλίαν μὲ τὸν Θεόν. Γνωρίζοντας δὲ ὁ Μωϋσῆς, πόσον ἀγαθὸς καὶ εὔσπλαγχνος εἶνε ὁ Κύριος, καὶ πληροφορημένος ἀπὸ τὴν πεῖράν του, πόσην δύναμιν ἔχει ἡ προσευχή, εἰς τὴν νέαν αὐτὴν συνομιλίαν του μὲ τὸν Θεὸν ζητεῖ, μὲ θερμὴν καὶ ἐπίμονον ἱκεσίαν, νὰ Τὸν ἐξευμενίσῃ καὶ νὰ Τοῦ ἀποσπάσῃ νέας ὑποσχέσεις ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ.

Θυμήσου, Κύριε, τί μοῦ εἶπες, ὅταν μὲ ἐκαλοῦσές ν' ἀναλάβω τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, λέγει πρὸς τὸν Κύριον ὁ Μωϋσῆς. Ὅταν ἐγὼ ἐδίσταζα νὰ ἀναλάβω τὰς τεραστίας εὐθύνας τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀποστολῆς, ὅταν Σοῦ ἐζητοῦσα νὰ μοῦ δώσῃς σύντροφον καὶ συνεργάτην εἰς τὸ μεγάλον αὐτὸ ἔργον, τί μοῦ εἶπες, Κύριε; Δὲν μοῦ εἶπες τότε κανὲν ὄνομα ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον θὰ μοῦ ἔδιδες ὡς βοηθόν, ἀλλὰ περιωρίσθης νὰ μὲ βεβαιώσῃς, ὅτι μὲ γνωρίζεις καὶ μὲ εὐνοεῖς περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι γνωρίζεις καὶ εὐνοεῖς κάθε ἄλλον ἄνθρωπον καὶ ὅτι ηὗρα χάριν ἐνώπιόν Σου. Αἴ, λοιπόν, ἐὰν πραγματικῶς μὲ ἀγαπᾷς, ἐὰν εἰς τὸ ἔργον αὐτό, ποὺ εὑρίσκομαι τώρα, εὑρίσκωμαι γιατί Σὺ μὲ ἐκάλεσες εἰς αὐτὸ καὶ Σὺ μοῦ τὸ ἀνέθεσες, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μὲ ἐγκαταλίπῃς καὶ νὰ μὲ ἀφήσῃς μοναχὸν εἰς τὴν μέσην τοῦ ἔργου αὐτοῦ; Δεῖξέ μου τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν μὲ ἐβεβαίωσες τότε, ὅτι εἶχες πρὸς ἐμέ. Καὶ ἢ ἐξακολούθησε νὰ εἶσαι βοηθός μου καὶ σύμμαχός μου καὶ συνεργάτης μου εἰς τὸ μεγάλον αὐτὸ ἔργον, μένοντας πάντα εἰς τὸ μέσον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἢ ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ ἔλθῃς μαζύ μας καὶ ἐὰν ἐπιμένῃς νὰ μᾶς ἀφήσῃς μοναχοὺς καὶ νὰ ἀποσύρῃς τὴν παρουσίαν Σου ἀπὸ τὸν λαὸν αὐτόν, τότε μὴ μὲ ἀνεβάσῃς καὶ ἐμένα εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ἄφησε νὰ ἀποθάνω καὶ ἐγὼ μαζὺ μὲ τὸν λαὸν αὐτὸν εἰς τὸν ἔρημον αὐτὸν τόπον.

Αὐτὰ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς ἀρχίζοντας τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ μεσιτείαν του πρὸς τὸν Θεόν. Προτοῦ προχωρήσωμεν εἰς τὴν συνέχειαν, ἀξίζει νὰ μελετήσωμεν, ἀδελφέ μου, τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεται ὁ μεσίτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, διὰ νὰ συμφιλιώσῃ τὸν σκληροτράχηλον Ἰσραὴλ πρὸς τὸν δικαίως ὠργισμένον κατ' αὐτοῦ Κύριον. Προβάλλει, ὅπως βλέπεις, τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ Θεὸς εἶχεν ἐκδηλώσει εἰς τὸν Μωϋσῆν, ὅταν τὸν ἐκαλοῦσεν εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο ἔργον. «Μὲ ἀγαπᾷς, Κύριε; Δεῖξέ μου λοιπὸν τὴν ἀγάπην Σου τώρα, δίδοντας συγχώρησιν εἰς τὸν λαὸν αὐτόν, τοῦ ὁποίου Σὺ μὲ ἀνέδειξες ἀρχηγόν». Αὐτὸ μὲ λίγα λόγια λέγει ὁ μεσίτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πρὸς τὸν Κύριον.

Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς λέγει καὶ ὁ μεσίτης τῆς Νέας Διαθήκης, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, διὰ νὰ συμφιλιώσῃ τὸν νέον Ἰσραὴλ τῆς χάριτος, δηλαδὴ ἡμᾶς τοὺς Χριστιανοὺς πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα. Προβάλλει τὴν ἀγάπην, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς Πατὴρ ὄχι μόνον ἀνέκαθεν ἀγάπησε τὸν μονογενῆ Υἱόν Του, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Υἱὸς αὐτὸς ἔγινεν ἄνθρωπος. Διεκήρυξε τότε ἐπανειλημμένως καὶ ἐπισήμως, τόσον εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰορδάνου, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἔνδοξον μεταμόρ-

φωσιν. Εἶμαι, λέγει, ὁ αἰώνιος καὶ οὐράνιος καὶ θεάνθρωπος μεσίτης, εἶμαι ὁ Υἱός Σου ὁ ἀγαπητός. Καὶ ὡς ἄνθρωπος ἀκόμη, εἶμαι τὸ πρόσωπον τῆς τελείας ἀρεσκείας Σου. Ηὐδόκησες καὶ εὐαρεστήθης τελείως εἰς Ἐμέ. Δεῖξέ μου λοιπὸν τὴν ἀγάπην Σου, σώζοντας τὸν λαὸν αὐτόν, τὸν ὁποῖον Σὺ μοῦ ἔδωκες ὡς ἰδικόν μου. Σὺ μὲ ἔστειλες διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσω ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας. Σὺ μοῦ ἀνέθεσες νὰ τὸν ὁδηγήσω εἰς τὸν οὐρανόν, τὸν ὁποῖον ἐξεικόνιζεν ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Σὺ μοῦ ἔδωκες νύμφην τὴν Ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν. Σὺ μὲ ἐκάλεσες ν' ἀποθάνω καὶ νὰ χύσω τὸ αἷμά μου διὰ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτήν. Δεῖξέ μου λοιπὸν τὴν ἀγάπην Σου καὶ χύσε ἄφθονον τὸ ἔλεός Σου εἰς τοὺς πιστούς μου, διὰ νὰ συντελεσθῇ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον Σὺ ἀπεφάσισες ἐν τῇ ἀγαθότητί Σου νὰ ἔλθῃ εἰς πέρας.

Τέτοια θὰ εἶνε τὰ λόγια τοῦ Μεσίτου καὶ Ἀρχιερέως τῆς Νέας Διαθήκης, τὰ ὁποῖα ἀκούονται εἰς τὸν θρόνον τῆς θείας Μεγαλωσύνης διὰ τὴν ἀγωνιζομένην καὶ στρατευομένην ἐπὶ τῆς γῆς χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἀδελφέ μου, δὲν εἶνε μόνον ἄνθρωπος, διὰ τὸν ὁποῖον περισσότερον ἀσυγκρίτως ἰσχύουν οἱ λόγοι ποὺ εἶπεν ἄλλοτε ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν, ὅταν τὸν ἐβεβαίωνεν ὅτι «οἶδά σε παρὰ πάντας καὶ χάριν ἔχεις παρ' ἐμοί», ἀλλ' εἶνε συγχρόνως καὶ θεάνθρωπος, δι' αὐτὸ δὲ οἱ λόγοι αὐτοὶ ἔχουν μεγάλην δύναμιν καὶ κάμπτουν τὴν θείαν ἀγαθότητα καὶ φέρουν εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἔργον τῆς συμφιλιώσεως Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

14. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. *Καὶ διέμεινε μεταξὺ ἡμῶν. Κυριολεκτικῶς κατῴκησεν ὑπὸ σκηνήν. Καὶ θέλει νὰ δηλώσῃ πιθανώτατα τὴν προσωρινὴν καὶ βραχεῖαν διαμονὴν ἐν τῇ γῇ τοῦ σαρκωθέντος Λόγου.—Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ ἑρμηνεία, καθ' ἣν «καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, μονονουχὶ λέγων, Μηδὲν ἄτοπον ὑποπτεύσῃς ἀπὸ τοῦ ἐγένετο· οὐ γὰρ τροπὴν εἶπον τῆς ἀτρέπτου φύσεως ἐκείνης, ἀλλὰ σκήνωσιν καὶ κατοίκησιν. Τὸ δὲ σκηνοῦν οὐ ταὐτὸν ἂν εἴη τῇ σκηνῇ» (Χρυσόστ.). Ἤτοι ὁ Λόγος προσέλαβε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὡς σκηνὴν αὐτοῦ «ὥσπερ ὁ ναὸς δόξαν εἶχε Θεοῦ κατασκηνοῦσαν ἐν αὐτῷ» (Ὠριγ.).—Ἴσως ἐν τῇ προτιμήσει τοῦ ῥήματος τούτου (ἐσκήνωσε) νὰ ἤθελεν ὁ εὐαγγελιστὴς νὰ ὑπαινιχθῇ τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, ἤτις ἦτο οἱονεὶ ἡ σκηνὴ τοῦ Ἰεχωβᾶ (Ἐξόδ. κε' 8, 9), συνοδοιποροῦντος μετὰ τοῦ ἐν σκηναῖς ὡσαύτως κατοικοῦντος λαοῦ αὐτοῦ. Πρὸς τὴν συμμόρφωσιν ταύτην μεταξὺ τοῦ εἴδους τῆς κατοικήσεως τοῦ Ἰεχωβᾶ καὶ τῆς κατοικήσεως τοῦ Ἰσραὴλ ἀνταποκρίνεται πλήρως καὶ ἡ ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων ἐμφάνισις τοῦ Λόγου φέροντος τὴν αὐτὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἔζησε. Κατὰ τὴν ἐκδοχὴν ταύτην ἡ γλῶσσα τοῦ στίχου τούτου ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὸ Ψαλμ. πδ' 9, 10. (Πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σωτήριον αὐτοῦ, τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.....»). Πάντως τὸ ῥῆμα σκηνοῦν ἐνταῦθα δηλοῖ τὰς σχέσεις οἰκειότητος, τὰς ὁποίας συνῆψε μετὰ τῶν ὁμοίων του («Διὰ τοῦτο ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, ἵνα καὶ προσελθεῖν αὐτῷ καὶ διαλεχθῆναι καὶ συναναστραφῆναι δυνηθῶμεν μετὰ ἀδείας πολλῆς» Χρυσόστ.). Σχέσεις ὁμοίας πρὸς τὰς σχέσεις, τὰς ὁποίας συνάπτει ὁ δοιπόρος τις μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ συνταξιδεύοντος καραβανίου=Συνεφάγομεν ἐν τῇ αὐτῇ τραπέζῃ, κατεκλίθημεν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, συνωδοιπορήσαμεν καὶ τὸν ἐγνωρίσαμεν ὡς ἀδελφόν, φίλον, ξένον, συνοδοιπόρον (Godet).*

ἐν ἡμῖν. *Ἀναφέρεται εἰς τοὺς αὐτόπτας μάρτυρας, ἐν οἷς καὶ ὁ Εὐαγγελιστής, περὶ τῶν ὁποίων προστίθεται τὸ ἐπακολουθοῦν* ***καὶ ἐθεασάμεθα.***

καὶ ἐθεασάμεθα. *Οὐδαμοῦ ἐν τῇ Κ.Δ. τὸ θεᾶσθαι εὕρηται ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὀπτασίας ἢ θεωρίας πνευματικῆς. Χρησιμοποιεῖται εἰκοσάκις καὶ δὶς εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ βλέπειν διὰ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν. (Πρβλ. καὶ α' 32, 38, δ' 35, ς' 5, ια' 45, Α'. Ἰωάν. δ' 12, 14). Πάντως εἶνε ἐντονώτερον τοῦ ὁρᾶν. Διὰ τὴν ἐν προκειμένῳ ἔννοιαν πρβλ. Α' Ἰωάν. α' 1, 2 («ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὃ ἐθεασάμεθα.....»). Ἡ πρότασις ἡ ἀρξαμένη διὰ τοῦ* ***«καὶ ἐσκήνωσε»*** *διακόπτεται καὶ ἄρχεται νέα, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐσκήνωσε καθίσταται ἤδη ἀντικείμενον τοῦ ἐθεασάμεθα. Ἀφηγούμενος τὸ γεγονὸς ἐνθυμεῖται ἀμέσως μετὰ ζωηρᾶς συγκινήσεως, τί ἐδοκίμασεν ἐκ τῆς ἀμέσου αὐτοψίας τοῦ σαρκωθέντος Λόγου. Καὶ διακόπτων πρὸς στιγμὴν τὴν ἀφήγησίν του περιγράφει τὴν ἄρρητον ταύτην ἀπόλαυσιν.*

τὴν δόξαν αὐτοῦ. *«Τὴν δόξαν τοῦ Λόγου, τὴν δύναμιν τῆς θεότητος διὰ τῆς σαρκὸς λάμψασαν, ὡς διὰ παραπετάσματος. Τὰ ἄπειρα καὶ ποικίλα θαύματα, ἡ ὑπέρλαμπρος μεταμόρφωσις..... ἡ ὑπὲρ λόγον ἀνάστασις..... καὶ ὅσα μετὰ ταύτην θεοπρεπῆ..... οἱ ἀπόστολοι ἐθεάσαντο» (Ζιγ.). Κατὰ Godet σημαίνει τὴν σφραγίδα τῆς* ***υἱότητος,*** *ἤτις ἦτο ἐντετυπωμένη εἰς ὅλον τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ· τὴν στενὴν κοινωνίαν τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα, ἡ ὁποία διέκρινε βαθύτατα τὴν ζωὴν τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς ζωῆς παντὸς ἄλλου ἀνθρώπου. Ἡ τοιαύτη δὲ σχέσις κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα περιλαμβάνει φυσικῶς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις αὐτῆς, ἤτοι τὰ θαύματα, τὴν ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ θείαν σοφίαν, τὴν ζωὴν τῆς ἁγιότητος καὶ ἀναμαρτησίας, πᾶν ὅτι οἱ μαθηταὶ ἐθεάσαντο ἐν τῷ Ἰησοῦ θείως μέγα καὶ ὡραῖον. Ἡ ἑρμηνεία αὕτη φαίνεται συμφωνοῦσα περισσότερον καὶ πρὸς τὰ ἐπακολουθοῦντα.*

δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρός. *«Τὸ ὡς ἐνταῦθα οὐχ ὁμοιώσεώς ἐστιν οὐδὲ παραβολῆς, ἀλλὰ βεβαιώσεως καὶ ἀναμφισβητήτου διορισμοῦ· ὡσανεὶ ἔλεγεν· Ἐθεασάμεθα δόξαν, οἵαν ἔπρεπε καὶ εἰκὸς ἔχειν Μονογενῆ καὶ γνήσιον Υἱὸν ὄντα τοῦ πάντων βασιλέως Θεοῦ» (Χρυσόστ.). Ἡ ἔλλειψις τοῦ ἄρθρου ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ λέξεις μονογενὴς καὶ πατρὸς χρησιμοποιοῦνται ἐνταῦθα ὡς κύρια ὀνόματα ἢ τοὐλάχιστον ὡς οὐσιαστικὰ σημαίνοντα ὄντα μοναδικὰ εἰς τὸ γένος των. Τὸ* ***δόξαν*** *δύναται νὰ συνδεθῇ ἢ πρὸς τὸ* ***μονογενοῦς*** *ἢ πρὸς τὸ* ***παρὰ Πατρός.*** *Ὀρθότερον πρὸς τὸ* ***παρὰ Πατρός****=Δόξαν οἵαν λαμβάνει παρὰ Πατρὸς ὁ μονογενής (Πρβλ. καὶ ἐν ε' 41, 44 τὰς φράσεις «δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνειν» καὶ «τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ*

μόνου Θεοῦ»). Τοὐναντίον ἐὰν συνδέσωμεν τὸ **δόξαν** *πρὸς τὸ* **μονογενοῦς**, *τότε θὰ συνδέσωμεν πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο καὶ τὸ* **παρὰ Πατρός**. *Ἀλλὰ* **μονογενὴς παρὰ Θεοῦ** *εἶνε φράσις ἀσυνήθης παρ' Ἰωάννῃ, ὅστις πάντοτε χρησιμοποιεῖ τὸ γεννᾶσθαι* **ἐκ** *Θεοῦ (πρβλ. Α' Ἰωάν. β' 29, γ' 9, δ' 7, ε' 1, 4, 18).*

μονογενοῦς. *Σημαίνει τὸν ἕνα καὶ μόνον γεννηθέντα. Ὀνομάζεται οὕτω, διότι εἶνε ὁ μόνος «φύσει υἱὸς τοῦ Θεοῦ» (Ζιγ.). Τὸ μονογενὲς τέκνον εἶνε καὶ ἐξόχως προσφιλὲς εἰς τοὺς γονεῖς του=ὁ μονάκριβος καὶ πολυαγαπημένος υἱός.*

πλήρης. *Ὑπάρχει καὶ ἡ γραφὴ* **πλήρη** *(=δόξαν πλήρη) μαρτυρουμένη ὑπό τινων πατέρων. Αὐθεντικωτέρα ἡ* **πλήρης.** *Ὁ εὐαγγελιστὴς ἐπανέρχεται εἰς τὴν διὰ τῆς παρενθέσεως «καὶ ἐθεασάμεθα.....» διακοπεῖσαν πρότασιν.*

χάριτος καὶ ἀληθείας. *Ἐν τῇ Π.Δ. χαρακτηρίζεται ὁ Θεὸς ὡς «πολυέλεος καὶ ἀληθινός» (Ἐξόδ. λδ' 6). Ὁ Ζιγαβ. ἑρμηνεύει «χάριτος μὲν ἐν ταῖς θαυματουργίαις, ἀληθείας δὲ ἐν ταῖς διδασκαλίαις». Ὀρθότερον τὸ* **χάριτος** *σημαίνει τὴν θείαν ἀγάπην τὴν ἐκδηλουμένην ὡς προσήνειαν μὲν πρὸς τοὺς φίλους, ὡς συγκατάβασιν πρὸς τοὺς ὑποδεεστέρους, ὡς συμπάθειαν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς καὶ ὡς συγγνώμην πρὸς τοὺς ἐνόχους. Τὸ δὲ* **ἀληθείας** *ἡ ἀγαθὴ καὶ ἁγία βουλὴ τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυπτομένη· ὁ Θεὸς ἀποκαλυπτόμενος (Godet). Ἡ χάρις εἶνε ὅ,τι ὁ Ἰωάννης προτιμᾷ νὰ περιγράφῃ ὡς ἀγάπην (ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καταβαίνουσα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους) καὶ ἡ ἀλήθεια φέρει τὸ φῶς (Bernard).*

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΤΟ ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΤΟΥ (*)

Ὁ κόσμος ἐπλάσθη διὰ τὸν ἄνθρωπον. «Ἡ παραγωγὴ καθαρᾶς εἰκόνος τῶν ἐκτὸς ἡμῶν ἀντικειμένων ἐπὶ τοῦ εὐαισθήτου ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος εἶνε ἓν ἀπὸ τὰ ἁπλούστατα στοιχεῖα, τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν ὅρασιν. Ὁ ἀμφιβληστροειδὴς χιτὼν εἶναι καθ' ἑαυτὸν θαυμασιώτερος οἱασδήποτε φωτογραφικῆς πλακὸς ἢ κινηματογραφικῆς ταινίας, σχεδιασθείσης ὑπὸ ἀνθρώπου. Ἐνῷ ἡ πλὰξ καὶ ἡ ταινία αὕτη δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ λῆψιν μιᾶς μόνον εἰκόνος, εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ἡ λῆψις εἰκόνων εἶναι συνεχὴς καὶ ἡ εὐαισθησία τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος ἀντέχει καὶ διατηρεῖται (ἐκτὸς ὡρισμένων ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων) χωρὶς νὰ χάνῃ τὴν δύναμίν της, λόγῳ τῆς συνεχοῦς χρήσεως. Αἱ ὀπτικαὶ ἐντυπώσεις μετατρέπονται ἐν τῷ ἀμφιβληστροειδεῖ χιτῶνι εἰς νευρικὰς δονήσεις, αἱ ὁποῖαι διὰ νεύρων διερχομένων διὰ μέσου διαφόρων γαγγλιακῶν συστημάτων, εὑρισκομένων εἰς τὴν βάσιν τοῦ ἐγκεφάλου, μεταφέρονται εἰς τὸν ἐγκεφαλικὸν φλοιὸν καὶ ἐκεῖθεν διανέμονται εἰς διάφορα μέρη ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἡμισφαιρίων τοῦ ἐγκεφάλου. Ποῖος δύναται νὰ εἴπῃ τί συμβαίνει τότε; Ἐδῶ εὑρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Πῶς δύναμαι ἐγὼ ὡς προσωπικότης νὰ ἐννοήσω τί ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς τὸν ἔξω ἐμοῦ κόσμον καὶ μεταφέρεται εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου ὡς ἀποτέλεσμα νευρικῶν δονήσεων; Μὲ ἄλλους λόγους πῶς τὸ ἐγώ μου συνδέεται μὲ τὸν ἐγκέφαλόν μου καὶ μὲ τὸ σῶμά μου; Καὶ ἐδῶ φοβοῦμαι ὅτι πρέπει νὰ ἀρκεσθῶμεν νὰ μείνωμεν ἐν ἀγνοίᾳ, «ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί» (Ἆσμα 2. 17). Εἰς εὔθετον καιρόν του ὁ Θεὸς ἐνδέχεται νὰ σαφηνίσῃ καὶ τοῦτο εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' ὑπάρχουν μυστικά, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς καθ' ὅσον τὰ μελετῶμεν ὀφείλομεν νὰ κλίνωμεν ταπεινῶς εἰς προσκύνησιν Αὐτοῦ καὶ λατρείαν. Ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ πολλὰ θαυμάσια, πρὸς τὰ ὁποῖα θὰ ἠδυνάμεθα νὰ κατευθύνωμεν ἐπωφελῶς τὴν προσοχήν μας, ἐὰν ὁ χρόνος τὸ ἐπέτρεπεν.

»Ἐτεχνουργήθη ποτὲ τοιαύτη μηχανὴ ὅπως ἡ καρδία, ἡ ὁποία πάλλει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς συνεχῶς καὶ χωρὶς διαλείμματα πρὸς ἀνάπαυσιν ἢ ἐπισκευήν; Ποτὲ δὲν τὴν λύομεν (ξεμοντάρομεν) διὰ νὰ τὴν καθαρίσωμεν ἀπὸ τὴν ἀνθράκωσιν, ἢ διὰ νὰ τῆς ἀνανεώσωμεν τοὺς δακτυλίους τῶν ἐμβόλων(*). Καὶ ὅμως μένει εὐλύγιστος καὶ δραστηρία πρὸς ἐργασίαν, καίτοι ὁ ἰδιοκτήτης της ἐν οἱᾳδήποτε στιγμῇ δύναται νὰ εὕρῃ τὸν θάνατον μὲ ἓν ἁπλοῦν ἐπ' αὐτῆς κέντημα καρφίδος. Τόσον μικρὸν πρᾶγμα δύναται νὰ καταστρέψῃ τὴν δρᾶσίν της, καὶ ὅμως τόσον πολὺ ἀντέχει!

»Ἢ ἂς λάβωμεν τὸ ζήτημα τῆς τροφῆς καὶ θρέψεως. Ποῖος δύναται νὰ ἐξηγήσῃ σαφῶς διατί ἓν σύνηθες ἁπλοῦν γεῦμα προμηθεύει τὴν διατροφὴν εἰς ὅλα τὰ ποικίλα ὄργανα τοῦ σώματος, ὄργανα τόσον διάφορα μεταξὺ των εἰς χαρακτῆρα, ὅπως εἶναι τὰ ὀστᾶ, ὁ ἐγκέφαλος, ὁ πνεύμων; Ἕν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τὸ κυκλοφοροῦν αἷμα ὅ,τι τοῦ χρειάζεται διὰ νὰ συντηρῇ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνέργειάν του. Καὶ ὅμως ἀπὸ ἓν παραμικρὸν λάθος ὁ ὅλος ὀργανισμὸς δύναται νὰ ἀνατραπῇ ἢ νὰ καταστραφῇ!

»Σκέψεις ὡς αἱ ἀνωτέρω ἄγουσιν ἀναπφεύκτως εἰς τὸ νὰ κατανοήσῃ τις τὴν θαυμασίαν προσαρμογὴν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος πρὸς τὸν κόσμον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὀφείλει νὰ ζήσῃ. Ὄντως ὁ κόσμος ἐπλάσθη διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸν κόσμον καὶ μία προβλέπουσα καὶ προδιατάσσουσα διάνοια συνεξαγγέλλεται μετὰ τῶν ἰδεῶν τούτων. Αὐτὴ εἶναι ἡ δοξασία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν δημιουργίαν. Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον καὶ ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, ἀμφότερα δὲ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς θελήσεώς Του καὶ τοῦ ἔργου Του. Τὸ ἓν προσαρμόζεται πρὸς τὸ ἄλλο, ὅπως τὸ κλειδὶ πρὸς τὸ κλεῖθρον».

(*) Συνέχεια τοῦ προεδρικοῦ λόγου τοῦ ἄγγλου Albert C. Carless, καθηγητοῦ τῆς Ἰατρικῆς, ἑταίρου τῆς βασιλικῆς χειρουργικῆς Ἑταιρείας κλπ.

(*) Σημ. σχετ. Διὰ ν' ἀντικαταστήσωμεν τὰ ἀνταλλακτικά της, τὰ «κουζινέτα» της.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ..... ΔΡΑΧ. 20
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΣΕΛ. 4 ἢ ΔΟΛ. 1
Ἐπιστολαὶ καὶ συνδρομαὶ πρὸς κ. ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ Ἱπποκράτους 189

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΪΟΥ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. ἁγ. Πατέρων, Πράξ. κ' 16—18, 28—36).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 419.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. ἁγ. Πατέρων, Ἰωάν. ιζ' 1—13).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 332.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Ἦτο ἡ τελευταία φορά, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἡμῶν, ὀλίγον πρὶν προδοθῇ καὶ συλληφθῇ, ἔτρωγε μαζὶ μὲ τοὺς μαθητάς Του κατὰ τὴν νύκτα τῆς μεγάλης Πέμπτης. Τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας εἶχε τελεσθῇ. Οἱ ἀπόστολοι μὲ συγκίνησιν ἤκουσαν ὅτι τοὺς ἀποχωρίζεται πλέον ὁ θεῖος Διδάσκαλος, καὶ ἔλαβον τὰς τελευταίας Του ὁδηγίας καὶ παραγγελίας. Ἐσήκωσε τότε ὁ Κύριος τοὺς ὀφθαλμούς Του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἤρχισε νὰ προσεύχεται. Ὡς Θεός, ἐγνώριζεν ἀκριβῶς τί ἐπρόκειτο μετ' ὀλίγον νὰ συμβῇ. Ὑπὸ συνθήκας ἐξόχως τραγικὰς καὶ ἐξευτελιστικάς, θὰ ὡδηγεῖτο εἰς θάνατον σταυρικόν, ὡς νὰ ἦτο μέγας ἐγκληματίας. Ἀλλ' ἔπρεπε τὰ πράγματα ν' ἀποκατασταθοῦν. Ἔπρεπε ν' ἀποδειχθῇ ὅτι Αὐτὸς ποὺ θὰ σταυρωθῇ εἶνε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο θὰ ἦτο δόξα ὄχι μόνον διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν Θεὸν Πατέρα. Δι' αὐτὸ λέγει ὁ Κύριος εἰς τὴν προσευχήν Του, «Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν Υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε».

Ἡ δόξα δὲ αὕτη καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ ἦτο σωτηρία διὰ τοὺς ἀνθρώπους. Διότι ὁ σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον ἦλθεν εἰς τὴν γῆν ὁ Κύριος, ἦτο νὰ «δώσῃ ζωὴν αἰώνιον». Διὰ νὰ γίνουν ὅμως οἱ ἄνθρωποι ἄξιοι τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἔπρεπε νὰ γνωρίσουν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ νὰ πιστεύσουν εἰς Αὐτὸν καὶ εἰς τὸν Υἱόν Του, τὸν Ὁποῖον ἀπέστειλε διὰ τὴν σωτηρίαν των. Ἔπρεπε, λοιπόν, νὰ δοξασθῇ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, μετὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, διὰ νὰ πιστεύσουν καὶ σωθοῦν οἱ ἄνθρωποι.

Ἄλλως τε, ἦτο δίκαιον νὰ λάβῃ ὁ Κύριος καὶ ὡς ἄνθρωπος τὴν δόξαν ποὺ εἶχε πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου πλησίον τοῦ Πατρός Του ἐν τῷ οὐρανῷ. Διότι καθ' ὅλην Του τὴν ζωὴν εἰργάσθη διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ Πατρός. Ἐδόξασε τὸν Πατέρα Του μὲ τὴν ἀναμάρτητον ζωήν Του καὶ τὴν μέχρι θανάτου ὑπακοὴν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Πατρός. Τὸν ἐδόξασε μὲ τὴν διδασκαλίαν Του, διὰ τῆς ὁποίας ἐφανερώθη ποῖος εἶνε ὁ ἀληθινὸς Θεός. Ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, τὸ ὁποῖον εἰργάσθη ὁ Κύριος, ἦτο δόξα διὰ τὸν Πατέρα Θεόν. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν προσευχήν του λέγει· «ἐγὼ σὲ ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω,..... ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις».

Ἀλλ' οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Κυρίου πρέπει νὰ μᾶς ἐμβάλουν εἰς σκέψεις κατ' ἐξοχὴν σοβαράς. Διότι μᾶς ὑπενθυμίζουν τί ἔκαμεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων. Καὶ γεννᾶται τώρα τὸ ζήτημα: ἐδέχθημεν ἡμεῖς τὴν σωτηρίαν ποὺ ἦλθεν ὁ Κύριος νὰ μᾶς φέρῃ; ἢ μήπως τὴν περιεφρονήσαμεν; Ἰδοὺ τί πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν. Διότι εἶνε μὲν ἡ σωτηρία ἔργον τοῦ Κυρίου καὶ προσφέρεται εἰς ὅλους γενικῶς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐν τούτοις ἀπὸ τὸν καθένα μας ἐξαρτᾶται τὸ ἂν θὰ σωθῶμεν ἢ ὄχι. Ἡ σωτηρία εἶνε τρόπον τινὰ ἕνα φάρμακον, τὸ ὁποῖον ὁ ἰατρὸς Χριστὸς δίδει δωρεὰν εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἁμαρτωλούς, τοὺς ἀσθενεῖς κατὰ τὴν ψυχήν. Τί ὅμως θὰ γίνῃ; Θὰ θεραπευθοῦν καὶ θὰ σωθοῦν μόνον ἐκεῖνοι ποὺ καταφεύγουν μὲ πίστιν πρὸς τὸν Σωτῆρα Κύριον, ὅσοι μετανοοῦν διὰ τὰς ἁμαρτίας των καὶ συμμορφοῦνται μὲ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Αὐτοὶ μόνον πέρνουν τὸ φάρμακον τῆς σωτηρίας, τὸ χρησιμοποιοῦν καὶ σώζονται. Ὅσοι δὲ ἀδιαφοροῦν καὶ μένουν μακρὰν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀρνοῦνται νὰ μετανοήσουν; Ὦ! ἀλλοίμονον εἰς αὐτούς! Εἶνε οἱ ἄρρωστοι ποὺ περιφρονοῦν τὸν ἰατρὸν καὶ τὸ φάρμακον καὶ δὲν δέχονται τὴν σωτηρίαν, ἡ ὁποία τοῖς προσφέρεται δωρεάν.

Ἡμεῖς, λοιπόν, ποῦ ἀνήκομεν; Καὶ τί ἐκάμαμεν ἕως τώρα; Ἐὰν μὲν ἐδέχθημεν τὴν σωτηρίαν, ἔχει καλῶς. Ἂς φροντίσωμεν μόνον νὰ τὴν ἐξασφαλίσωμεν μέχρι τέλους, μένοντες πιστοὶ ὑπήκοοι εἰς τὸν Σωτῆρα. Ἂν ὅμως τυχὸν ἀδιαφορήσαμεν μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς καὶ ὁπωσδήποτε ἀμελήσαμεν, ἂς σπεύσωμεν νὰ διορθώσωμεν καὶ νὰ προλάβωμεν τὸ κακόν. Διότι δὲν πρόκειται περὶ ζημίας ὑλικῆς. Πρόκειται περὶ αἰωνίου ἀπωλείας τῆς ἀθανάτου ψυχῆς μας.

2.—Ἀλλ' ἂς παρακολουθήσωμεν τὴν συνέχειαν τῆς προσευχῆς τοῦ Κυρίου.

Διὰ πολλῶν τώρα ὁ Κύριος παρακαλεῖ τὸν ἐπουράνιον Πατέρα ὑπὲρ τῶν μαθητῶν Του. Αὐτοὶ ἐφωτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ νὰ Τὸν ἀκολουθήσουν. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν περίπου ἐτῶν, ποὺ ἔμειναν μαζὶ μὲ τὸν Διδάσκαλόν των, εἶδον καὶ ἤκουσαν τόσον πολλά, ὥστε ἐπείσθησαν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο ἀπεσταλμένος τοῦ Πατρός. «Ἔγνωσαν», λέγει, «ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας». Ἐν τούτοις, ἐπρόκειτο οἱ μαθηταὶ νὰ διατρέξουν κινδύνους σοβαρούς. Διότι θὰ ἐξήρχοντο εἰς τὸν κόσμον νὰ κηρύξουν τὸ εὐαγγέλιον. Ἀλλ' εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ θὰ συνήντων πειρασμοὺς πολλοὺς καὶ διαφόρους. Ζητεῖ, λοιπόν, δι' αὐτὸ ὁ Κύριος ἀπὸ τὸν Πατέρα Του νὰ τοὺς διαφυλάξῃ πιστοὺς καὶ νὰ τοὺς βοηθήσῃ ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὸ ἀποστολικόν των ἔργον. Ἐφ' ὅσον Αὐτὸς ἦτο μαζύ των, τοὺς συνεκράτει. Τώρα ὅμως, Αὐτὸς μὲν πρόκειται νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τοὺς οὐρανούς. Οἱ δὲ Ἀπόστολοι, μόνοι των καὶ χωρὶς νὰ Τὸν ἔχουν πλησίον των σωματικῶς, θὰ ἐκινδύνευον εἴτε νὰ δειλιάσουν εἴτε νὰ ἔλθουν εἰς διάστασιν, ἀκόμη δὲ καὶ νὰ ἀπολεσθοῦν. Μήπως καὶ ὁ Ἰούδας δὲν ἦτο εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν; Καὶ ὅμως αὐτὸς κατήντησεν «ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας», καθὼς τὸν ὀνομάζει ὁ Κύριος εἰς τὴν προσευχήν Του. Αὐτὰ ἔχει ὑπ' ὄψιν Του ὁ Ἰησοῦς καὶ διὰ τοῦτο παρακαλεῖ τὸν Θεὸν καὶ λέγει, «καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί.... πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου».

Ὦ! Πόσον πρέπει νὰ φοβούμεθα καὶ νὰ προσέχωμεν, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀνήκωμεν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ νὰ εἴμεθα μαθηταί Του! Ἐὰν οἱ Ἀπόστολοι εἶχον ν' ἀντιμετωπίσουν κινδύνους, καὶ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι. Ἄλλοι, βέβαια, ἦσαν τότε οἱ κίνδυνοι τῶν ἀποστόλων, καὶ ἄλλοι εἶνε

σήμερον οἱ ἰδικοί μας. Ἡμεῖς κινδυνεύομεν νὰ χάσωμεν τὴν πίστιν μας καὶ νὰ παρασυρθῶμεν ἀπὸ θεωρίας ὁλιστικὰς καὶ κηρύγματα ἀθεϊστικά. Κινδυνεύομεν νὰ παραπλανηθῶμεν ἀπὸ προπαγάνδας ἀντιχριστιανικὰς καὶ νὰ προδώσωμεν τὴν ἀλήθειαν τῆς ὀρθοδόξου μας Ἐκκλησίας. Κινδυνεύομεν ἀπὸ τὰς κακὰς εἰσηγήσεις τοῦ Σατανᾶ. Κινδυνεύομεν ἀπὸ τὰ σκανδαλώδη παραδείγματα ποὺ βλέπομεν καθημερινῶς. Κινδυνεύομεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ψυχραίνῃ τὴν ψυχὴν καὶ νὰ ὁδηγῇ εἰς τὴν ἀδιαφορίαν. Κινδυνεύομεν λοιπόν. Τὸ δὲ πάθημα τοῦ Ἰούδα καὶ τόσων ἄλλων ποὺ ἐξέπεσαν καὶ ἀπωλέσθησαν, ἀποδεικνύει ὅτι δὲν εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ἀσφαλεῖς. Ὁμοιάζομεν μὲ τὸ πλοῖον ποὺ ἔχει πολύτιμον θησαυρὸν καὶ πλέει εἰς τὸν ὠκεανόν, καὶ τὸ ὁποῖον κινδυνεύει ὄχι μόνον ἀπὸ τρικυμίας καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πειρατὰς ποὺ τὸ παραμονεύουν. Ἔχομεν καὶ ἡμεῖς θησαυρὸν ἀσυγκρίτως ἀνώτερον, τὴν ψυχήν μας καὶ τὴν πίστιν μας. Ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ τόσοι κίνδυνοι ποὺ μᾶς παρακολουθοῦν εἰς κάθε μας βῆμα.

Ἂς τὸ ἔχωμεν, λοιπόν, ὑπ' ὄψιν μας. Βεβαίως, ἀπογοήτευσις καὶ δειλία δὲν ἐπιτρέπεται. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ποὺ προσηυχήθη διὰ τοὺς μαθητάς Του, μᾶς παρακολουθεῖ εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ εἶνε ἕτοιμος νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ὅταν τὸν ἐπικαλούμεθα. Ἀλλ' οὔτε ἀπροσεξία καὶ ἀφοβία ἐπιτρέπονται. Διότι αὐταὶ εἰμποροῦν νὰ μᾶς δημιουργήσουν ἀνεπανόρθωτον καταστροφὴν καὶ νὰ μᾶς στερήσουν τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ Ε'.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ

3. Σκέψου πρὸς ποῖον ἐπῆγεν ὁ ἀποθανὼν καὶ παρηγόρησον. Ἐπῆγεν ἐκεῖ ὅπου εἶνε ὁ Παῦλος, ὅπου ὁ Πέτρος, ὅπου ὅλος ὁ χορὸς τῶν ἁγίων. Σκέψου πῶς θὰ ἀναστηθῇ, μὲ πόσην δόξαν καὶ λαμπρότητα. Σκέψου ὅτι, μὲ τὰ πένθη καὶ τοὺς ὀδυρμούς, οὔτε τὸ γενόμενον θὰ ἠμπορέσῃς νὰ διορθώσῃς, καὶ τὸν ἑαυτόν σου θὰ βλάψῃς μεγίστην βλάβην. Σκέψου ποίους μιμεῖσαι μὲ τὰς πράξεις σου αὐτὰς καὶ μὴ γίνεσαι συμμέτοχος τῆς ἁμαρτίας των. Ποίους λοιπὸν μιμεῖσαι καὶ ζηλεύεις; Τοὺς ἀπίστους, ποὺ δὲν ἔχουν ἐλπίδα, ὅπως εἶπε καὶ ὁ Παῦλος. «Ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». Πρόσεξε δὲ εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῶν λόγων τούτων· διότι δὲν εἶπεν «οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα ἀναστάσεως», ἀλλ' ἁπλῶς, «οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». Διότι ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἐλπίζει εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν, οὐδεμίαν ἄλλην ἐλπίδα ἔχει, οὔτε εἰξεύρει ὅτι ὑπάρχει Θεός, οὐδὲ ὅτι προνοεῖ περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων, οὐδ' ὅτι ἐπιβλέπει τὰ πάντα ἡ θεία δίκη. Ἐκεῖνος δέ, ποὺ δὲν εἰξεύρει καὶ δὲν παραδέχεται αὐτά, εἶνε ἀλογώτερος ἀπὸ πᾶν θηρίον καὶ ἔχει διώξει ἀπὸ τὴν ψυχήν του καὶ νόμους καὶ δικαστήρια καὶ θεσμοὺς καὶ ὅλα γενικῶς τὰ ἀγαθά. Διότι ἐκεῖνος ποὺ δὲν περιμένει νὰ τοῦ ζητηθοῦν εὐθῦναι διὰ τὰς πράξεις του, θὰ ἀπέχῃ μὲν ἀπὸ κάθε ἀρετήν, θὰ προσκολληθῇ δὲ εἰς κάθε κακίαν.

Ταῦτα λοιπὸν ἐννοήσαντες καὶ ἀναλογιζόμενοι τὴν ἀνοησίαν καὶ παραφροσύνην τῶν εἰδωλολατρῶν, τῶν ὁποίων γινόμεθα συμμέτοχοι μὲ τοὺς θρήνους, ἂς ἀποφεύγωμεν τὴν πρὸς αὐτοὺς συμφωνίαν. Διότι δι' αὐτὸν τὸν λόγον τοὺς ἀνέφερε καὶ ὁ Παῦλος, διὰ νὰ ἐννοήσῃς τὴν ἀτιμίαν εἰς τὴν ὁποίαν καταπίπτεις, νὰ παύσῃς νὰ συμφωνῇς μὲ ἐκείνους καὶ ἐπανέλθῃς πρὸς τὴν εὐγένειαν ποὺ σοῦ ἁρμόζει. Καὶ δὲν τὸ κάμνει αὐτὸ ὁ μακάριος Παῦλος μόνον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλὰ συνεχῶς καὶ εἰς πολλὰς περιστάσεις. Ὅταν δηλαδὴ θέλῃ νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα, μᾶς δείχνει μὲ ποίους γινόμεθα σύντροφοι διὰ τῶν ἁμαρτημάτων, διὰ νὰ πονέσῃς καὶ ἐντραπῇς ἀπὸ τὴν ποιότητα τοῦ προσώπου καὶ ἀποφύγῃς τὴν μετ' αὐτοῦ ἐπικοινωνίαν. Γράφων λοιπὸν πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς ἔλεγε τὰ ἑξῆς· «ἕκαστος ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν» (1 Θεσσαλ. 4, 4—5). Καὶ πάλιν «Μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν» (Ἐφεσ. 4, 17). Οὕτω πως λοιπὸν καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. «Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα» (1 Θεσσαλ. 4, 13).

Διότι συνήθως δὲν μᾶς λυπεῖ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἡ ἰδική μας προαίρεσις· δὲν μᾶς λυπεῖ ὁ θάνατος τοῦ ἀπελθόντος, ἀλλ' ἡ ἀδυναμία τῶν θρηνούντων. Τὸν πιστὸν ὅμως δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ τὸν λυπήσῃ τίποτε ἀπὸ τὰ παρόντα, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἀπολαύσεως τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν διαφέρει ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, ἀπολαμβάνων ὄχι μικρὰ ἀγαθὰ ἐκ τῆς κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίας καὶ πορίζόμενος ἐκ τούτου μεγίστην εὐθυμίαν καὶ παντοτεινὴν χαράν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει «χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε» (Φιλιπ. 4, 4). Ὥστε καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως δὲν ἐλάβομεν μικρὰν ἀμοιβήν, τὸ νὰ μὴ ἀπελπιζώμεθα διὰ κανένα ἀπὸ τὰ θλιβερὰ ποὺ μᾶς συμβαίνουν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων νὰ ἀπολαύωμεν πολλὴν παρηγορίαν. Ὅπως λοιπὸν ἡμεῖς κερδίζομεν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν δηλαδὴ καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωήν, οὕτως ὁ ἄπιστος βλάπτεται πάρα πολὺ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, καὶ μὲ τὸ ὅτι θὰ κολάζεται κατόπιν διὰ τὴν ἀπιστίαν του εἰς τὴν ἀνάστασιν, καὶ μὲ τὸ ὅτι καταβάλλεται εἰς τὰς θλίψεις τῆς παρούσης ζωῆς, ἐφ' ὅσον δὲν περιμένει μετὰ θάνατον οὐδὲν τὸ καλόν. Ἔχομεν λοιπὸν καθῆκον νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀνάστασιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως, ἡ ὁποία ἐλπὶς εἶνε ἱκανὴ νὰ παρηγορήσῃ καὶ τὴν πονοῦσαν ψυχὴν καὶ νὰ τὴν πείσῃ νὰ ἐλπίζῃ περὶ τῶν ἀπελθόντων, ὅτι καὶ πάλιν θ' ἀναστηθοῦν καὶ θὰ ζοῦν μαζῆ μας.

Ἐὰν δὲ πρέπῃ κανεὶς νὰ πονῇ καὶ νὰ πενθῇ, ἐκείνους ποὺ ζοῦν εἰς τὴν ἁμαρτίαν πρέπει νὰ πενθῇ καὶ νὰ ὀδύρεται, ὄχι ἐκείνους ποὺ ἀπέθανον μὲ ἀρετήν. Τοιουτοτρόπως κάμνει καὶ ὁ Παῦλος. Γράφων δηλαδὴ πρὸς τοὺς Κορινθίους λέγει. «Μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς καὶ πενθήσω πολλούς» (2 Κορ. 12, 21). Δὲν εἶπεν ὅτι θὰ πενθήσῃ πολλοὺς ἐκ τῶν ἀποθανόντων, ἀλλὰ ἐκ «τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν» (Αὐτόθι). Αὐτοὺς πρέπει νὰ πενθῶμεν. Οὕτω καὶ ἄλλος σοφὸς προτρέπει λέγων. «Ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ φῶς.

καὶ ἐπὶ μωρῷ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ σύνεσις. Ὀλίγον κλαῦσον ἐπὶ νεκρῷ, ὅτι ἀνεπαύσατο, τοῦ δὲ μωροῦ ὑπὲρ θάνατον ἡ ζωὴ πονηρά» (Σοφ. Σειρ. 22, 10—11). Ἐὰν δὲ ὁ στερούμενος συνέσεως εἶνε ἄξιος παντοτεινῶν θρήνων, πολὺ περισσότερον ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει ἀρετὴν καὶ ἔχασε τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα. Αὐτοὺς λοιπὸν ἂς πενθῶμεν ἡμεῖς· διότι τοῦτο μὲν τὸ πένθος φέρει ὠφέλειαν. Θρηνοῦντες δηλαδὴ τοὺς τοιούτους εἶνε δυνατὸν πολλάκις νὰ τοὺς διορθώσωμεν· τὸ νὰ θρηνῶμεν ὅμως διὰ τοὺς ἀπελθόντας εἶνε συγχρόνως ἀνωφελὲς καὶ βλαβερόν. Ἂς μὴ ἀντιστρέψωμεν λοιπὸν τὴν τάξιν, ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν ἂς θρηνῶμεν μόνον· ὅλα δὲ τὰ ἄλλα, εἴτε φτώχειαν, εἴτε ἀσθένειαν, εἴτε πρόωρον θάνατον, εἴτε ἐπιβουλήν, εἴτε συκοφαντίαν, εἴτε ὁτιδήποτε μᾶς συμβαίνει ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα κακά, ὅλα ἂς τὰ ὑπομένωμεν μὲ γενναιότητα. Διότι ἐὰν προσέχωμεν, τὰ κακὰ αὐτὰ γίνονται εἰς ἡμᾶς ἀφορμὴ περισσοτέρων στεφάνων.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Τύποι πατρικίων.

Τὸ σπίτι, εἰς ταῖς σκάλαις τοῦ ὁποίου οἱ κατάσκοποι ἔπαιζαν, ἀνῆκεν εἰς ἕνα εὐγενῆ ὀνομαζόμενον Βάρκινον, μὲ τὸν ὁποῖον τὸ διήγημά μας θὰ ἀσχοληθῇ ὀλίγον. Πράγματι οὗτος καὶ εἰς τὸ σπίτι του ἀκόμη ἦτο ἄσημον πρόσωπον, ἐνῷ ἡ σύζυγός του ἐκυριάρχει ἀπολύτως. Ἄνθρωποι ποὺ ἐγνώριζαν καὶ τοὺς δύο—καὶ ἰδίως οἱ ἄνδρες, —ὀλίγην σημασίαν ἔδιδαν εἰς αὐτόν· ἀλλ' οἱ περισσότεροι —καὶ ἐδῶ ἐπλεόναζε φυσικὰ τὸ ἀσθενὲς φῦλον—ἐδείκνυον μεγάλο ἐνδιαφέρον εἰς τὰς ἀσχολίας τῆς συζύγου του. Διότι ἡ κυρία ἐκείνη ἔδιδε πλούσιον ὑλικὸν συζητήσεων καὶ ἐπικρίσεων τόσον εἰς τὰς φίλας ὅσον καὶ εἰς τὰς ἀντιζήλους της. Ἐὰν αἱ φίλαι της ἐνδιεφέροντο διὰ τὰς πράξεις της, καὶ αὐτὴ μὲ τὴν σειράν της δὲν παρέλειπε νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς αὐτὰς μὲ ἴσον ἢ ἀνάλογον ἐνδιαφέρον. Ἡ Δακία, —διότι αὐτὸ ἦτο τὸ ὄνομά της—ἐγνώριζεν ἀρκετὰ καλὰ τὴν κοινωνίαν τῆς Ρώμης καὶ τὴν μόδαν, ἡ ὁποία ἐκάστοτε ἐπεκράτει. Ἦτο σὰν μιὰ πεταχτή, ἀμέριμνη καὶ ἀπερίσκεπτη πεταλοῦδα, ἐντελῶς ἀνίκανος διὰ κάθε βαθὺ συγαίσθημα ἔστω καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν της. Δὲν εἶχεν ἐν τούτοις κακὴ καρδιά (ἐὰν πράγματι περιεκλείετο καρδιὰ μέσα της), ἀλλ' εἶχε γλῶσσαν, ἡ ὁποία μποροῦσε νὰ προξενήσῃ περισσοτέραν βλάβην εἰς μίαν ἡμέραν παρὰ εἰς ἕνα ὁλόκληρον ἔτος.

Παρὰ τὸ ἐλάττωμά της τοῦτο ἡ «ὡραία Δακία», ὅπως τὴν ἀπεκάλουν, ἐθαυμάζετο, καμμία δὲ συγκέντρωσις τῆς μόδας δὲν ἐθεωρεῖτο πλήρης, ὅταν αὐτὴ ἔλειπε. Κομψὴ καὶ καλόκαρδη, ἑτοιμόλογος καὶ ὄχι πολὺ δύσκολος εἰς τὴν ἐκλογὴν θεμάτων συζητήσεως ἢ τρόπου χειρίσεως αὐτῶν, ἦτο πάντοτε ἀστείρευτος πηγὴ εὐθυμίας εἰς τὰς συναναστροφὰς εἰς τὰς ὁποίας περνοῦσε τὸν καιρόν της. Ὁ σύζυγός της, καλὸς καὶ εὔκολος ἄνθρωπος, ὀλίγον ἐνδιεφέρετο διὰ τὰς ὑποθέσεις της, ἐκτὸς ὅταν ἐκαλεῖτο νὰ πληρώσῃ τοὺς λογαριασμούς της. Καὶ, διὰ νὰ εἴμεθα εἰλικρινεῖς, οὔτε καὶ τότε ἐὰν δὲν ἦταν ἐξαιρετικὰ ἐξωγκωμένοι καὶ ἐὰν ἐκείνη δὲν τὸν ἐπίεζε νὰ δώσῃ τὰ χρήματα. Εἰς τὰς περιστάσεις αὐτὰς ἐκεῖνος ἐξηγείρετο πρὸς στιγμήν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐστενοχώρει καθ' ὁλοκληρίαν τὴν Δακίαν. Ἀφοῦ τὸν περιεγέλα, κατώρθωνεν ἢ νὰ τὸν κάμῃ νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος ἢ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ σπίτι. Τότε ἡ κυρία ἔσπευδε νὰ εὕρῃ τὰς φίλας της διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὰς ἀτελειώτους φλυαρίας. Μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν θαυμαστῶν της τῶν ἑτοίμων νὰ ἐκδηλώσουν τὸν δῆθεν θαυμασμόν των ἢ νὰ ἀναλάβουν τὰ χρέη της, ὁ πλέον εὐμετάβολος, ἀλλ' ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὅλοι κάτι εἶχαν νὰ περιμένουν χρηματικῶς, ἦτο ὁ Φιλόδημος. Αὐτὸς ἦτο ἕνας ἐκτεθηλυμένος νεανίας, ἐπιπόλαιος καὶ μωρός, μὲ τσέπαις ὅμως πάντοτε γεμάταις. Ὁ κομψοντυμένος καὶ ἀρώματισμένος αὐτὸς ἀνθρωπίσκος ἐθεώρει ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἀξιοπρέπειάν του νὰ ἔχῃ τὴν φήμην ὅτι ἦτο ἄφθαστος καὶ ἀκαταγώνιστος, ἐπειδὴ μποροῦσε νὰ πληρώνῃ ἀφειδῶς διὰ τὴν φήμην αὐτήν. Πολλαὶ δὲ γυναῖκες τοῦ ὑπέθαλπον τὴν ἀδυναμίαν του αὐτήν.

Ἕνα ἀπόγευμα, περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὁ Φιλόδημος ὡδήγησεν εἰς τὸ σπίτι τῆς Δακίας ἕνα ὅμιλον ἀοιδῶν. Εἶχαν πολυτελεῖς ἀμφιέσεις καὶ ἦσαν στολισμένοι μὲ ρόδα. Ἀφοῦ ἐστάθησαν ἔμπροσθεν τῆς θύρας τῆς Δακίας, ἔψαλαν κάποιο ἆσμα συνοδευόμενοι ἀπὸ μουσικοὺς μὲ μουσικὰ ὄργανα.

Καθ' ὃν χρόνον τὸ ἆσμα αὐτὸ ἐψάλλετο, μία νεᾶνις, ἐνδεδυμένη πλούσια μεταξωτά, ἐχόρευσε μὲ εὐθυμίαν ἐμπρὸς εἰς ταῖς σκάλαις τοῦ σπιτιοῦ, σκορπίζοντας γύρω της ρόδα. Ὁ ἦχος τῆς μουσικῆς ἔφερε τὴν Δακίαν ἔξω τῆς στοᾶς. Μαζύ της ἦλθαν δύο σκλάβαις, αἱ ὁποῖαι ἐτοποθέτησαν εἰς τὰς θέσεις μαξιλάρια καὶ εἰς τὸν ἐξώστην κεντημένα ὑφάσματα. Ἡ Δακία ἐφόρει ἐπίσης πολυτελὲς φόρεμα. Τὰ πολυτιμότερα δὲ χρυσαφικὰ ἤστραπτον εἰς τὰ μαλλιὰ καὶ τὸν λαιμόν της. Ἐγελοῦσεν εὐθύμως μὲ κάποιαν ἀστειότητα τῶν ἀκολούθων της καὶ τὰ μάτια της ἔλαμπον ἀπὸ εὐχαρίστησιν διὰ τὴν συναυλίαν ποὺ εἶχε διοργανωθῆ πρὸς τιμήν της.

Προσβλέπουσα τοὺς ἀοιδοὺς εἶπεν: «Ὡραῖα τὰ εἴπατε! Ποῖοι εἶνε οἱ ἀρχηγοί σας; Ἄ, καταλαβαίνω! Ὁ Φιλόδημος καὶ ὁ Γλαβρίων! προσέθεσε, καθ' ὃν χρόνον οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες ἐπροχώρησαν.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ,,

	Τιμὴ Δραχ.	Ταχ. Ἔσωτ.
Ἀρχιμ. Σεραφ. Παπακώστα.		
1) Αἱ Παραβολαί. Εἰς τὰς 530 πυκνὰς σελίδας τοῦ βιβλίου τούτου ὁ συγγραφεὺς ἐξηγεῖ καὶ ἀναλύει κατὰ πλάτος τὰς Παραβολὰς τοῦ Κυρίου, εἰς γλῶσσαν ἁπλῆν καὶ εὐχάριστον καὶ μὲ μέθοδον καὶ σαφήνειαν ζηλευτήν, ἐξ ντλῶν ὅλον τὸν πλοῦτον τῶν ἠθικῶν διδαγμάτων ἑκάστης παραβολῆς. ἄδετοι	35	15
πανόδετοι	60	18
δερμάτινοι	80	18
2) Τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου. Ταῦτα κατατάσσονται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως μεθοδικῶς καὶ ἀναλύονται μὲ γλῶσσαν ἁπλῆν καὶ τερπνήν, διὰ νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῶν ἠθικὴ διδασκαλία πλουσιωτάτη καὶ νὰ ἐξαχθῶσι διδάγματα καὶ κανόνες συμπεριφορᾶς Χριστιανικῆς. Μελέτημα ὠφελιμώτατον διὰ πᾶσαν τάξιν καὶ ἡλικίαν. Σελίδες πυκναὶ 525. ἄδετα	40	15
πανόδετα	60	18
δερμάτινα	80	18
3) Ἡ Μετάνοια, ἔκδοσις Δ' ἐπηυξημένη. Τὸ βιβλίον τοῦτο καθοδηγεῖ τὸν Χριστιανὸν ἵνα μάθῃ τί εἶνε μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις καὶ ποῖοι οἱ καρποὶ τοῦ μεγάλου τούτου μυστηρίου. Σελ. 180. ἄδετος	5	7
πανόδετος	15	8

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Αἱ αἱματηραὶ ἀπεργίαι.

Αἱ ἀπεργίαι κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἔγιναν τὸ σύνηθες γεγονὸς πάσης ἑλληνικῆς πόλεως.

Καὶ ἐθεωρήθη μὲν ἡ ἀπεργία ὡς νόμιμον μέσον διεκδικήσεως τῶν δικαίων τῶν ἐργατῶν· διότι δὲν εἶναι ἀσυνήθης ἡ ἀδικία ἐκείνη τῶν ἐργοδοτῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος ἀπευθύνεται, λέγων: «Ἰδού, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει, καὶ αἱ βοαὶ αὐτῶν εἰς τὰ ὦτα Κυρίου εἰσεληλύθασιν». Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς δι' εἰρηνικῆς ἀπεργίας διεκδικήσεως τῆς ἀμοιβῆς μέχρι τῶν ταραχῶν ἐκείνων, ποὺ ἔβαψαν μὲ αἷμα δεκάδες ἀνθρώπων τὰς ὁδοὺς τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸ παρελθὸν Σάββατον, ὑπάρχει μεγάλη ἀπόστασις. Καὶ ἡ ἀπόστασις αὕτη γίνεται ἀκόμη μεγαλυτέρα, ὅταν μία ἀπεργία πρὸς ἐπανόρθωσιν ἀδικιῶν καταντᾷ—κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ πρωθυπουργοῦ τοῦ Κράτους—εἰς «ἀπόπειραν κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως».

Εἰς ὁποιονδήποτε μέρος καὶ ἂν ἀνήκῃ τὸ χυνόμενον αἷμα —εἴτε εἰς τοὺς ἐργάτας, εἴτε εἰς τὰ ὄργανα τῆς τάξεως—ἡ ἔκχυσίς του ἀποτελεῖ θλιβερώτατον γεγονός, διότι εἶναι αἷμα ἀδελφικόν. Ἡ δὲ κοινωνικὴ ἐπανάστασις, καὶ ἂν ἀκόμη ἐπιτύχῃ, αἷμα μὲν θὰ χύσῃ ἀκόμη ἀφθονώτερον, δικαιοσύνην δὲ ἀσφαλῶς δὲν θ' ἀποκαταστήσῃ. Διότι εἶνε φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ἐγκαθιδρύσῃ δικαιοσύνην καὶ οἰκονομικῶς ἄνετον ζωὴν ἕνα καθεστὼς ὄχι μόνον ξένον πρὸς τὸν Θεὸν τῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' ἄθεον καὶ ἀντίχριστον, ὅπως εἶναι τὸ κομμουνιστικόν.

Ἡ μόνη λύσις.

Εἰς τὴν σημερινὴν ἀδιέξοδον ἀγωνίαν, εἶναι πολὺ παρήγορον ὅτι κυβερνᾶται μεγάλων Κρατῶν ἔχουν καὶ τὴν ὑγιῆ ἀντίληψιν καὶ τὸ θάρρος τῆς ὁμολογίας ὅτι μόνον διὰ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὸν Θεὸν θὰ εὕρωμεν τὴν διέξοδον καὶ τὴν λύσιν. Ὁ Πρόεδρος τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. Ροῦσβελτ, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς «ἡμέρας τῆς ἀδελφωσύνης», τὴν ὁποίαν ὠργάνωσεν ἡ ὁμοσπονδία τῶν ἐν Ἀμερικῇ Χριστιανῶν, ἐξέδωκε διάγγελμα ἐκ τοῦ ὁποίου μεταφέρομεν τὴν ἀκόλουθον περικοπήν:

«Αἱ παροῦσαι στιγμαί, τὰς ὁποίας διέρχεται ὁ κόσμος εἶναι δι' ἡμᾶς μία ἐπιτακτικὴ ὑπόμνησις ὅπως ἐνωθῶμεν. Διότι σήμερον δὲν πρόκειται καὶ οὔτε πρέπει ν' ἀντιμετωπίζωμεν ζητήματα μεταξὺ τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν ὁμολογιῶν, ἀλλὰ μεταξὺ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀπιστίας. Δὲν εἶναι ἡ ἰδική σας ἰδιαιτέρα πίστις ἢ ἡ ἰδική μου ἡ ὁποία εὑρίσκεται ἐν κινδύνῳ, ἀλλ' ὅλαι αἱ θρησκευτικαὶ ὁμολογίαι. Εἰς ἀπεράντους χώρας τῆς γῆς ἡ Θρησκεία εὑρίσκεται ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν ἀπιστίαν, αἱ θρησκευτικαί μας ὁμολογίαι ἐπαπειλοῦνται. Καὶ ἀκριβῶς διὰ τὴν ἀπειλὴν ταύτην τόσον σεῖς ὅσον καὶ ἐγὼ ὀφείλομεν νὰ τείνωμεν καὶ συσφίγξωμεν τὰς χεῖράς μας διὰ μέσου τῶν ὁρίων τῶν πεποιθήσεών μας καὶ νὰ σχηματίσωμεν ἐνιαῖον μέτωπον. Τοῦτο πράττοντες, θὰ γίνωμεν πιστοὶ εἰς τὰς καλυτέρας μας θρησκευτικὰς παραδόσεις ὡς καὶ εἰς τὰς καλυτέρας μας ἀμερικανικὰς τοιαύτας.

»Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ μεγαλείου τῆς χώρας μας τίποτε δὲν θὰ συντελέσῃ τόσον, ὅσον μία ἀναγέννησις καὶ ἀναζωογόνησις τοῦ θρησκευτικοῦ πνεύματος, ἀναζωογόνησις ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἰσδύσῃ εἰς ὅλους τοὺς οἴκους τοῦ ἔθνους μας, νὰ ἀνυψώσῃ τὰς καρδίας ὅλων πάσης πίστεως πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην των πρὸς τὸ θεῖόν Του θέλημα ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἀμφιβάλλω ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ πρόβλημα πολιτικὸν ἢ κοινωνικὸν τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ὀύναται νὰ ἔχῃ τὴν λύσιν του πρὸ τοῦ πυρὸς μιᾶς τοιαύτης πνευματικῆς ἀναγεννήσεως».

Ἡ οἰκογενειακὴ ἐγκληματικότης.

Ὅτι ἡ ἐγκληματικότης προοδεύει, εἶναι ζήτημα διὰ τὸ ὁποῖον οὐχὶ ἅπαξ ἔγινε λόγος. Ἀλλ' ὅτι τὸ ἔγκλημα τείνει νὰ γίνῃ καὶ ὑπόθεσις οἰκογενειακή, τοῦτο μᾶς τὸ ἐφανέρωσαν αἱ τελευταῖαι ἑβδομάδες.

Ἀναφέρομεν τρεῖς περιπτώσεις ἐκ τῶν τελευταίων οἰκογενειακῶν ἐγκλημάτων. Εἰς τὴν Κεφαλληνίαν ἕνας πατέρας ἐφόνευσε τὸ παιδί του διὰ κτηματικὰς διαφοράς. Εἰς ἕνα χωριὸ τοῦ Τυρνάβου ἄλλος ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, δύο τέκνα του καὶ τὸν πατέρα του, διότι ἐρωλονείκησε μὲ τὸν τελευταῖον. Εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας ἀνεκαλύφθη ἄλλος πατέρας, ὁ ὁποῖος συνεργαζόμενος ἁρμονικώτατα μὲ τοὺς τέσσαρας γλωσσομαθεῖς υἱούς του διετήρει διεθνὲς γραφεῖον...ἀπατῶν καὶ πλαστογραφιῶν, χάρις εἰς τὸ ὁποῖον οὐκ ὀλίγαι πόλεις τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Αἰγύπτου ἐγνώρισαν τὴν οἰκογενειακὴν δραστηριότητα διὰ μέσου πλαστῶν φορτωτικῶν καὶ ἄλλων ἐμπορικῶν συναλλαγῶν στηριζομένων ἐπὶ τῆς καταχρήσεως καὶ ἀπάτης.

Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ εἶναι βοῶσαι ἀποδείξεις τῆς μορφώσεως, ἡ ὁποία δίδεται εἰς τὴν οἰκογένειαν. Διότι ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σημεῖον ὥστε τὸ ἔγκλημα νὰ εὑρίσκῃ τόπον δράσεως μέσα εἰς τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν, σημαίνει ὅτι ἡ οἰκογένεια ὄχι μόνον δὲν ἀντιδρᾷ κατὰ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ καὶ καλλιεργεῖ τὸ κακόν. Εἶναι δὲ ἐπόμενον νὰ καταντήσῃ οἰκογένεια ἐγκληματικὴ ἐκείνη ποὺ δὲν ἐφρόντισε νὰ γίνῃ Χριστιανική. Καὶ δυστυχῶς αἱ πλεῖσται οἰκογένειαι ἀποφεύγουν ἐπιμελῶς νὰ γίνουν Χριστιανικαί!

Αἱ περιτταὶ δαπάναι.

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἐζώδευαν εἰς τὰς πραγματικάς των ἀνάγκας ὅσα ἐξοδεύουν εἰς περιττὰ ἢ καὶ εἰς ἐγκληματικά των ἔργα, δὲν θὰ ὑπῆρχε πεινῶν καὶ ἄνεργος.

Εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν ἔρχονται βέβαια τὰ τεράστια ποσά, ποὺ ἐξοδεύονται τὰ κράτη διὰ νὰ κάμουν ὅπλα προοριζόμενα νὰ ἐξολοθρεύουν τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ δὲν ὑστεροῦν καὶ αἱ ἄλλαι δαπάναι τῆς ποικίλης ματαιότητος. Καὶ ἰδοὺ μία πρόχειρος ἀπόδειξις. Εἰς τὴν ἀγγλικὴν Βουλὴν πρὸ ἡμερῶν ὁ λόρδος Τίτσφιλδ ὑπέδειξεν ὅτι πρέπει νὰ φορολογηθοῦν τὰ καλλυντικὰ (ποῦδρες, κοκκινάδια κλπ.) τῶν γυναικῶν, διὰ τὰ ὁποῖα ἐξοδεύονται ἐτησίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν περὶ τὰ δέκα ἑκατομμύρια λιρῶν (ἄνω τῶν πέντε δισεκατομμυρίων δραχμῶν). Καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑστεροῦν καὶ αἱ γυναῖκες τῶν ἄλλων χωρῶν, διὰ μόνα τὰ καλλυντικὰ θὰ ἐξοδεύωνται ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν πολλαὶ δεκάδες δισεκατομμυρίων. Ἀλλ' ὅταν εἰς τοιαύτας ματαιότητας θυσιάζεται τόσον χρῆμα, εἶναι ἐπόμενον ὅτι καὶ ἡ πτωχεία θὰ αὐξάνῃ, καὶ ἡ ἀσπλαγχνία θὰ μεγαλώνῃ καὶ ἡ ἠθικὴ θὰ καταπίπτῃ καὶ οἱ δι' οἰκονομικοὺς λόγους προκαλούμενοι πόλεμοι θὰ ἐπαναλαμβάνωνται διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπομακρύνσεώς του.

Ὁ «ἀνεκτίμητος θησαυρός».

Σημειοῦμεν κατωτέρω καὶ τὸ τέλος τῆς ἐν τῇ Πρωσσικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν γενομένης διαλέξεως περὶ τοῦ «νόμου τῆς αἰτιότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως» ὑπὸ τοῦ μέλους αὐτῆς καὶ καθηγητοῦ τῆς Φυσικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου Max Planck, *τῆς ὁποίας διαλέξεως ἱκανὰ ἐμήματα εἴχομεν μεταφέρει εἰς προηγούμενα φύλλα.*

«Ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Θρησκεία—εἶπεν ὁ Planck*—δὲν εὑρίσκονται, τῇ ἀληθείᾳ, εἰς οὐδεμίαν ἀντίθεσιν. Τοὐναντίον δέ, εἶναι ἀμφότεραι ἀναγκαῖαι εἰς πάντα φρονίμως σκεπτόμενον ἄνθρωπον. Ὁ οὕτως σκεπτόμενος δύναται ἄριστα νὰ συμβιβάσῃ αὐτάς. Βεβαίως δὲν εἶναι ζήτημα ἁπλῆς συμπτώσεως ἢ τύχης τὸ ὅτι αἱ μεγάλαι διάνοιαι ὅλων τῶν ἐποχῶν ἦσαν συγχρόνως καὶ βαθεῖαι θρησκευτικαὶ προσωπικότητες, ἐξεδήλουν δὲ καὶ δημοσίᾳ εὐχαρίστως τὸ ἐν αὐτοῖς κρυπτόμενον Ἅγιον καὶ ὑψηλόν. Τῇ συνεργασίᾳ τῆς δυνάμεως τῆς νοήσεως καὶ τῆς βουλήσεως ἀποκτᾷ ἡ φιλοσοφία τὸν ὡριμώτατον καὶ ἀνεκτίμητον θησαυρόν: τὴν ἠθικήν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐπιστήμη δύναται νὰ μᾶς ὑποδείξῃ μερικὰς ἠθικὰς ἀξίας, δι' αὐτὸ μᾶς διδάσκει πρὸ πάντων ἀληθοφροσύνην καὶ σεβασμόν. Ἀληθοφροσύνην μὲν ἐις ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν συνεχῶς προοδεύουσαν καὶ ἐπεκτεινομένην ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς φυσικοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου· σεβασμὸν δὲ ὁσάκις στρέφομεν ἐταστικὸν τὸ βλέμμα πρὸς τὸ αἰωνίως ἀνεξερεύνητον, τὸ ἀληθῶς θεῖον μυστήριον τὸ ὁποῖον κρύπτεται μέσα εἰς τὸ στῆθός μας».*

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ.ναοὺς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 6.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Νικολάου (Πευκακίων) ὁ κ. Π. Τρεμπέλας.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος.

Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· ἱεροδ. Χαραλ. Δέδες ἐν Χανίοις· ἱεροδ. Πάμφιλος Παπαγιάννης καὶ Δ. Παπαδημητρίου ἐν Ἡρακλείῳ· Περ. Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῳ· Λάζαρος Χατζηθέμελις ἐν Κύπρῳ καὶ Χρ. Παπαγιάννης ἐν Λάρνακι (Κύπρου)· Ἀλέξ. Γκανιάτσος καὶ Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Σέρραις· Κωνστ. Χρόνης ἐν Σιατίστῃ· Ἀθανάσιος Φραγκόπουλος ἐν Πάτραις καὶ Γ. Γεωργαντόπολος ἐν Κερκύρᾳ.

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι